

Oddíl druhý

RŮZNÍ LIDÉ

Zašustěl za námi hedváb — opojný šustotl — a do portýrské lóže vahnula se dáma.

„Prosím, abyste řekl mému panu manžel, že jsem vyšla na procházku.“

Portýr se uklonil s onou úsměvnou pohorou, na kterou se za kavalírské spropitné služebnictvo hostinců vidy a jakýms sebevědomím a patrou prohaností snížil, dáma se něžně zas uhnula zpět, a my šli mimovůle za ní. Před domem zůstala stát, jako by nově, měla má-li vpravo nebo vlevo.

Krásná dáma! Sic, ne tak počticky krásna jako broskev květ, ale jako broskev dozrálá, kulatá, zdravě červená. „k. nakoušnutí“, jak můj praktický přítel říká. Šťastný manžel, který smí hladit ten hustý černý vlas, jak tu aksamitově hebkou, pikantně hnědou plet, jakou má své rty na ty vlhké, řasnaté oči černé, ovínout se kolem kolena těch boků kyprých, cítit — ale nechme.

„Jsem zůstat stát, bylo by neslušno, dali jsme se šel vlevo k Dunaji. Hedváb šustěl za námi. Nežná dáma předejít — jaký párah v každém pohybu, měkčnost a měkčnost zároveň! Člověk tak rád se opíjí, že se nebojí pleje, a proto se nám zdálo, že dáma šustela za námi — ne, ne, to se as tak náhodou stalo.“

Portýrská dáma byla právě zde na peštském nádvorí, že jsme mohli při snídani dívat na stěnu Budín. Zůstali jsme před vchodem, jak se uklonili, ještě poledem na stěnu, jak se uklonili, ještě poledem na stěnu, jak se uklonili, ještě poledem na stěnu.

Zašustěl za námi hedváb — opojný šustot! — a do portýrské lóže nahnula se dáma.

„Prosím, abyste řekl mému panu manželi, že jsem vyšla na procházku.“

Portýr se uklonil s onou úsměvnou pokorou, na kterou se za kavalírské spropitné služebnictvo hostinců vždy s jakýms sebevědomím a patrnou prohnaností sníží, dáma se něžně zas uhnula zpět, a my šli mimovolně za ní. Před domem zůstala stát, jako by nevěděla, má-li vpravo nebo vlevo.

Krásná dáma! Sic ne tak poeticky krásna jako broskve květ, ale jako broskev dozrálá, kulatá, zdravě barevná, „k nakousnutí“, jak můj praktický přítel říká. Šťastný manžel, který smí hladit ten hustý černý vlas, líbat tu aksamitově hebkou, pikantně hnědou pleť, tisknout své rty na ty vlhké, řasnaté oči černé, ovinout své rámě kolem těch boků kyprých, cítit — ale nechme toho.

Nemohli jsme zůstat stát, bylo by neslušno, dali jsme se tedy vlevo k Dunaji. Hedváb šustěl za námi. Nechali jsme dámu předejít — jaký půvab v každém pohybu, rozhodnost a měkkost zároveň! Člověk tak rád se vmyslí v to, čeho si přeje, a proto se nám zdálo, že dáma jdouc kolem nás — ne, ne, to se as tak náhodou oči posunuly!

Oblíbená naše kavárna byla právě zde na peštském nábřeží, proto oblíbená, že jsme mohli při snídani dívat se ven na proud a na strmý Budín. Zůstali jsme před vchodem stát, abychom se pokochali ještě pohledem na dámu. Tou jako by bylo umlknutí našich kroků

lehce trhlo — zdálo se nám —, a když zahýbala za roh — ne, ne, to se poohlídla náhodou nebo spíš po manželi! Není divu, že trochu zamračeně. —

Byli jsme tak šťastni, že jsme při obědě krásnou dámu spatřili zas, seděli jsme u vedlejšího stolku. Jak byla usedla, zavolala sklepníka a poslala ho k portýrovi: že kdyby přišel pan manžel — čísla pokojů 35 a 36 —, ona už obědvá. Pak sundala klobouk a popustila vlasy, které se jí pramenem rozvlnily v plné bujnosti a kráse své. Nás si ani nepovšimla — vida, jak může samolibost člověka mámit! Dívala se jen ke dveřům nebo k protějšímu stolu, u něhož seděl mladý Srbín, na jehož fezu byla hvězda ze samých briliantů a jehož prsty byly brilianty okovány až po kloub. Jihoslovanu to bylo nebezpečno. Již po chvílce očí od dámy ani neodvracel a talíře jeho šly skoro tak plny zpět, jak byly přišly. Dámu to patrně trochu bavilo. Není divu, mladá, krásná, kyprá dáma — manželé by nikdy neměli ani na okamžik připustit, aby manželky jejich měly dlouhou chvíli.

Vtom se dvěře otevřely a do jídelny vstoupil kavalír. Dáma se trochu vzpřímila, kavalír se rozhlídl a přiblížil se k jejímu stolu — ah, tedy snad pan manžel! Pozdravil salonně, pak usedl a šeptal něco, snad skládal účty ze ztraceného půldne. Oba se usmívali. Krásný to párek, a jak veselý! Stálý jen žert a smích. A jak jí posluhuje, jak je pozorliv! Přitom pořád „Madame“ a „Monsieur“, plno dvornosti, důvěrnost a přec jen elegantní hráz, láska a etiketa, jak u nejvyšší aristokracie bývá. Musí to být manželé vznešení, bohatí, zvláště on má cosi vybraného, a když jsme ho pak viděli odpůldne na Rákoši, jak před obecenstvem koňským dostihům přítomným sám vozil v skvostném povoze krásnou dámu svou, zdálo se nám, že je on tu ze všech nejkavalírstější.

Nejsem proti jisté vybrané etiketě mezi přáteli, manžely atd. Není pravda, že pravý hluboký cit jí nezná a nemá potřebí, naopak jsou to ty nejjemnější

arabesky citu, nejjemnější jeho květ. A třeba, chcete-li, ten popel, pod nímž uhel spíš oheň svůj uchová.

Ale nebohý Srblín! Sedí tu se zrakem vytřeštěným a kroutí si v rozpacích už pátou cigaretu. Oko krásné dámy letem se ještě někdy k němu obrátí, skoro jako by mu nechtělo odejmout všechnu, všechnu naději. Patrně to měkké milosrdenství, jakéhož jen nejjemnocitnější žena schopna!

A ještě jednou, po čtvrté dnes, jsme měli spatřit krásnou svou dámu.

Vrátili jsme se velmi pozdě v noci do svého hostince. Od přátelské pitky, při níž jsme zkoušeli druhy po Uhrách zrajícího vína. Byli jsme se rozjařili do zpěvu, do smíchu. A s hlasitým tím smíchem vcházeli jsme do hostince. Jako by byla veselost naše vzbudila zde ozvěnu veselých duchů nočních, ozval se naproti nám, se schodů k jídelně, také smích co nejsrdečnější. Hlas mužský uhodil v něm zvonovitě zvučný bas a škádlivý hlas ženský v rychlých přechodech sprovázel jej stříbrnou koloraturou. Krásný kavalír a krásná dáma sestupují od jídelny, aby přes síň přešli k schodům hotelních bytů. Dáma již je jaksí unavena, ale na srdečný smích není nikdy některá dáma už příliš mdlou!

Vystoupili na první odstavec.

Dáma se trochu zastavuje u lóže klonícího se portýra a praví hodně hlasitě: „Až přijde můj pan manžel domů, řekněte mu, že jsem šla už spat.“

A zavěsila se na podané rámě, aby jí, unavené, pomohl kavalír po schodech vzhůru.

Předešli jsme je. Sluší se to.

— . . . „Kéž bych byla jak ta perla v moři,
za niž plavec mladý život sází,
kéž bych byla jak ta hvězda v nebi,
po níž mládec celým srdcem touží,
kéž bych —“

„Marico, co píšeš — nepěj tak hlasno! Cože ti řekne
gospodin!“

Marica podívala se stranou na mne, pak se otočila,
až se jí krátké šaty jako ve větru zavlnily, a obešla la-
vici.

„Ten gospodin ani neposlouchá,“ pravila stavíc se
k matce, „mohu zpívat?“

„Ne, jiní také nezpívají.“

Marica obešla zas a opřela se opět o zábradlí, s něhož
byla dolů do třpyticích se vln Dunaje zpívala svou
píseň. Ale již zase sebou trhla a kráčela pomalu
k matce.

„Pověz mi — vid', že budu dnes večer ze všech nej-
krásnější?“ praví s dětskou opravdovostí.

„Hloupá jsi, Marico! Hraj si raděj s Pentelkou a
nemluv!“

Marica už sedí na podlaze paluby u sestřičky Pen-
telky, děvčátka as šestiletého, a hrá si s její pannou tak
upřímně — jak právě dítě, které má s hračkou nejži-
vější rozhovory.

A přec mohlo být Marici už tak čtrnáct let, nemýlí-li
jižní zralost. Byla právě vyvinuta v tom stupni, na kte-
rém nás začíná ženskost zajímat. Podivuhodné snoubení
se půvabu ve věku Maričině! Její černé oko vábí již

svou krásou a přitom je v něm ještě všechna snivost dítěte. Její vzrůst je již ztepilý, štíhlý živůtek vyzývá již k ovinutí ruky, a krok je ještě klátivý a přechází hned do skoku. Tvář má ještě všechnu měkkost neurčitosti, ale zároveň ráz její mluví již o povaze. Člověk neví, má-li to čelo chránit nebo hladit, má-li se s těmi rtíky jen v plachém žertu smát nebo je již náruživě líbat, ale tolik člověk ví, že podobné zjevy jsou nejnebezpečnější neb jak to nazvat chcem, tak bezprostředně vyzývají k lásce, poetické, květnaté, ohnivé, že ztratíš hlavu, že stáváš se vždy znova náruživým, vždy mladě zas bláznem.

Ale Marica je přec jen ještě dítě. Měřím ji podle matky, na jižně rychlý odkvět patrně ještě mladé. Matka štíhlá jako sosna, dcera jako bujný podrůst. Obě v národním kroji srbském: vyšíváný hedvábný život, hedvábný pas kolem boků, hedvábná sukně se světlým lemováním. Jenže Marici splývají vlasy v krásných dlouhých pletencích až za kolena, kdežto matka je má svinuté k šíji a pokryté zde kotoučem ze samých dukátů, jako dýnkem čepce.

Naše „Diana“, loď austriacké společnosti, pracuje rychle proti Dunaji. Sedě na dřevěné palubní pohovce, o jejíž lenoch opírá se zase lenoch odvrácené pohovky druhé, naslouchám štěbetavé hře Maričině a dívám se na břehy. Vlevo srbský břeh je skalnatý a porostlý brčálovým houštím, pravý, rakouský, je plochý. Dunajské ostrůvky jsou pod vodou, stromy jako by stály v zrcadle, ano řeka rozlila se i po kraji a v dálce je vidět vyčuhující, polo zbořené vesnice opuštěné. Na dlouhých jazycích zemských pasou se stáda koní, prostá všeho dohledu. Čas ob čas vyniká z vody hraniční strážný dům, u jeho dolejšího loubí houpe se přivázaná kocábka, s verandy nahoře hledí opřený voják do dálky jako sokol. Znenáhla se zase břeh výší a přibližuje, sedláci orají u průvodu svých žen, ovčáci stříhají svůj brav u řeky, sady se množí.

A Marica ani úst nezavírá.

Ted' natáhla Pentelka prstík a ukázala na řeku: „Gledaj!“

„To je hvězdiček, vid', jako našité stříbro. Ale to jsou jiné hvězdičky než ty tam na nebi, Pentelko! Počkej, já ti budu vypravovat o hvězdičkách. Bylo jedno malé děvčátko, Pentelka se jmenovalo, a to mělo hvězdičky tak nesmírně rádo. Vždycky sobě přálo dojít k nim nahoru. Jednou se mu navečer poštěstilo, že vyšlo až zcela nahoru na Avalu a bylo už zrovna u nebe. Pozdvihlo nožičku a vystouplo. To bylo divu! Kam jen pohlédla, všude se třpytily hvězdičky a třepetaly se jako pták křidélky. Zabloudit nemohla Pentelka na širokém nebi, neboť Avala je vysoká a je všude vidět. Tedy šla a dávala pozor, aby na žádnou hvězdičku nešlápla, a nohy se jí bořily při každém kroku do modrého nebe jako do vlny. Pak postavila Pentelka svůj košíček a začala hvězdičky sbírat. Když je brala do ruky, cítila, jak jim srdéčko strachem tluče, a proto kladla je pomalu —“

„A kam donesla hvězdičky?“ ptá se Pentelka.

Ale Marica už visela na krku bránící se matky a líbala ji s dětskou náruživostí. „Matičko, ty máš čelo samá hvězda a v očích plno, plno hvězdiček — matičko, ty jsi krásna!“

„I jdi, divoká! — Podívej se, už jsme dojely!“

Právě zatočila „Diana“ k pančevskému průplavu, kde již čeká parníček lokální. Již leží lodě podle sebe, zábradlí je otevřeno, můstek, po jedné straně železným prutem chráněný, přeložen s paluby na nižší palubu.

Marica tančí napřed. „Pozor, Marico!“ napomíná matka, vedoucí Pentelku.

Marica se zatočí — několik mužských hlasů vzkřikne. Matka stojí náhle bledá, nemá jako sloup.

Již ale rybářský člun vrazil mezi obě lodi — voda Maricu vyhoupla — již ji drží a vyzdvihují do člunu.

Spustili schody menší lodě a vynesli Maricu nahoru. Všichni jsme se přehnali na palubu cizí.

Marica je bleďa jako vosk, ale již při smyslech.

„Nešťastná — bláznivá — nešťastná —“ vypravuje ze sebe matka.

„Ale —“ usmívá se Marica, ač trochu bolestně — „neškodí, drahá matičko — večer budu přec ze všech nejkrásnější.“ —

Žhavé parno, bukureštské letní odpoledne. Město poobědvalo a slunce mu nyní uložilo as tříhodinnou siestu. Je ticho jako v poušti, i kočáry, jichž hlomoz ani dlouho po půlnoci v Bukurešti neusíná, již hezky dlouho nerachotí. V tom jižním tichu je cos začarovaného, nějaký stříbrný sen, jejž ale nelze rozpoutat.

Sedím u odevřené, slunci nepřístupného okna. Svrhl jsem se sebe všechn svrchní oděv, přec mne ještě zbytek tíží. Kouř z doutníku jako by hlínu na jazyk kladl, přec doutník neodkládám. Nemyslím nic, nemám žádného přání, také ale žádného ukojení, nebavím se, také se ale nenudím.

V celém hostinci nehýbe se živá duše. Jen můj průvodce, kterého jsem z neznalosti byl objednal na nevhodnou hodinu, sedí v stinném koutě mého pokoje na rákosovém sedadle a kývá se v lehké dřímotě. Bílý jeho cylindr stojí pod sedadlem. — „Domnia vostra, u vás podlaha jako stůl!“ Chvilkou se dívám na něho, jak se mu šedivé obočí stahuje a zase rozepíná, jak se mu ústa rozevírají a svěšují, a jak, když příliš silné kývnutí napolo ho probudí, pravice mechanicky sáhne po cylindru, aniž by ho dosáhla. A chvilkou se dívám ven do ticha, do nebe a na střechy, jichž stíny na tomto svahu města jsou pro jižní odpoledne nápadně dlouhy.

Nebe je nesmírně vzdálené, převysoko vyklenuté, vzduch tak čistý, že i slabý zrak vidí daleko — daleko! Steré bání bukureštské — také každý skoro dům má svou bání co svítilnu — jsou pokryty plechem, buď světle červeně natřeným, buď bílým. Ta červen v poledním slunci zrovna píchá a na bělost pro lesk nemožno se ani podívat. Zrak se zase vrací k střechám nejbližším

a k sousednímu dvorku — či dvoru? — nevidím prostoru tu svislou celou.

Vtom — jednou, dvakrát klepne to vzduchem a na protější nízkou stříšku sletí vrána. Poskakuje rychle ke komínu. Tři stříšky, jedna vždy vyšší než druhá, sbíhají se tu s komínem a hran a koutů je v tom plno. Už zmizela vrána za komínem a zase klep klep a na střeše sedí druhá vrána. Zvědavě se vypíná a kroutí krkem. Teď vynikla ona první za jedním rohem komínu; spatřivši tu druhou obrátila se sice hned zase zpátky, ale druhá ji také byla zahlídla a hopkuje rychle tam. První se již objevuje na druhé straně a v komickém chvatu seskočila, hopkuje honem kolem, vyskočila zase výš a zmizela zas — druhá toutéž cestou a s tímtež spěchem za ní, ale jedna druhou nevidí. Opakují hru tu několikráte, pronásledovnici to však už omrzelo, náhle vyšvihla se trochu do výše a hned nato sletěla k druhé, která vidouc se už vyšukanou, tiše dodržuje. Stiskly se k sobě do stinného koutka, kladou zobák na zobák a přimhuřují sladce očka.

Praskne a dlouze zaskřipne to na dvoře vedlejším, jako když se odvírají velká vrata. Nevidím sice vrat samých, ale vidím, jak se posunuje na prostoře dvorské stín jich polovice. A zarachotí to, vidím stín voje, stín táhnoucího za váhu muže, konečně stín celého kočáru, vše titěrně zkráceno a dole jakby přeseknuto. Muž — totiž stín jeho — mizí a zase vyniká, dle svěžích pohybů patrně to mladý, silný vousáč, vysoké postavy, s vyhrnutými rukávy. Drhne hadrem a kartáčem — zajímavý to pohled na pracující stín člověka, jehož nevidíme! Odříkal jsem as desetkrát po sobě francouzský epigram: *A l'ombre d'un rocher — je vis l'ombre d'un cocher, — qui, avec l'ombre d'une brosse, — frottait l'ombre d'une carosse.*

Teď drhne zadní kola — ale náhle zadržel a hlava se obrací. Už není sám — stín rozhodně mladé a elegantní dámičky stojí naproti němu. Šat je dlouhý, hlava as bohatě okadeřena, na malém, do čela stlače-

ném kloboučku houpají se dvě péra. Vtom vystoupil ženský stín do výše, položil mužskému ruce na ramena, mužský ovinul velké své ruce kolem beder stínu ženského — ústa se položila na sebe — zdá se mně, že i zamlasknutí hubiček se odstíňuje — rozkošná silueta!

Už ženský stín odskočil, mužský zmizel za ním. Ta dáma s péry by měla být milou kočího?

„He — domnule, domnule!“

„Už jdu —“ trhne sebou průvodce a sahá pod sesli.

„Jen sedte ještě! Chtěl jsem se vás pouze zeptat, nosí-li se v Bukurešti také prosté ženské, víte dělnice nebo služky, elegantně?“

„O da, domnule, da! Samá tu elegance! Bohaté dámy ještě elegantnější nežli prý v Paříži a chudé dle nich; ona by se každá styděla, kdyby neměla měsíc co měsíc drahé nové šaty. A kvůli tomu, ber kde ber, to se rozumí, a vydělej jak vydělej, jen když máš. O domnule, spousta!“ Stařec si oddych a vrtěl chvíli hlavou.

Venku zacvakla koňská kopyta, stinná hra pokračuje. Vidím, jak oblečený již, cylindrem pokrytý kočí šroubuje koně k voji, jak koně netrpělivě zdvihají nohy, vymrskují hlavy, šlehají ohony. Kočí vyšvihnul se na kozlík a čeká. Nečeká dlouho, několik stínů zahemží se a splývá kolem kočáru. Pomalu vlézá nějaký, nejspíš starý pán, za ním vskočí mladá dáma — stíny známých mně dvou per švihnou po zemi — za damou rychle zase muž, svižný, mladý — vůz se pohne, zaráchotí — vše zmizí.

„Domnule, kdo tu bydlí vedle? — zde!?“

„Bohatý bankéř, o tuze bohatý! Zejtra má dcera jeho svatbu, ženich — nevím odkud — už bydlí od včerejška u nich. Ani prý ženich není tak zámožný, ale holka ho má k smrti ráda — ten našel své štěstí.“

Vešli do malé jídelny v prvním patře a sedli k našemu stolu. V Cařihradě je zajímavě sedět po čtrnáct dní u téhož hostinského stolu; stálá pestrost, mezi sedmi lidmi alespoň jedenáctero národností a dvanáctero zaměstnání.

Podle řeči zdají se být noví příchozí rakouští Němci. Jsou-li to novomanželé nebo bratr a sestra, snad uvidíme.

Již přikazují sklepníkovi a teprv nyní zdvihá zrzavý „doktor“ — host od předvčerejška — hlavu od svého talíře, na němž páchnou divné kotlety. „Ah — i služebník — teprv dnes? Vždyť jsem už na cestě doporučil hostinec „U Peště“! No to dobře,“ usmál se a uklonil se lehce, „mohu alespoň pokračovat, jak jsem na Černém moři začal — dvořit se jemnostpaní.“

„A pochodit na Bosporu právě tak jako na „Neptunu“ — usmál se zas mladý manžel.

„Nu také muž se může někdy přiznat, že nepochodil!“

Manželé se zahleděli na okamžik tak toužně do sebe, jako když slunce o polednách moře pije.

On skromný blondýn, všedního zevnějšku, asi kupčík. Ona malá bruneta. Růže na klobouku trochu křiklava, tyl na ěadrech trochu hrubý, neelegantní, ěadra už odkvětlá. ústa trochu unavená, oko ale jiskrné, živé. On s ní zachází jako s dítětem, vybírá kousky, krájí sám na talíř, a ona jen kde se prstem může dotknout jeho ruky. Myslím sice, že něžnost patří do koutku, ale on takovým lidem je celý ostatní svět někde v koutku, snad bych nebyl sám také lepší. —

Druhý den byl pátek, neděle moslemínů. Zašel jsem na předměstí Kassim Pašu do kláštera memlevů, dervišů to tančících. Stál jsem pod pavlánem, běžícím kolem kruhové taneční síně, a zrovna vedle mne blondýn s brunetou. Starý derviš předříkával občas z prázdných dlaní rukou svých, dervišové naproti němu v polokruhu a mlčky sedící náhle někdy plácli dlaněmi o zem nebo udeřili lebkou do podlahy, na kruchtě odpovídali zpěvem a hudbou. U memlevů je jedině zpěv, Evropanu snesitelný, jinde kvikot.

Vtom se dervišové zdvihli a počali obcházet síň. Na kruchtě spustil nějaký tenor, pěkný hlas, silný a vysoký, a pořád lezl výš a výš.

„Ještě jsem tě neslyšela ani jednou zazpívat,“ šeptala bruneta, „ale myslím sobě, že tvůj hlas musí být nesmírně dojemný.“

„Drsný je můj hlas, holoubku, jako ježek drsný,“ odpovídal blondýn, „zato tvůj je stříbro. Každé slovo zpěv.“

Dervišové odhodili právě svrchní šat a začali se v spodních svých bílých sukních točit. Malá bruneta vystoupila na prsty, blondýn ji podepřel pod rameny a držel vytrvale ve výši.

Tři čtvrtě hodiny trval tanec a blondýn se držením neunavil! — Zdali bych také tak dlouho se namáhal! —

Třetího dne byl program: objížďka koňmo kolem Cařihradu. To trvá dlouho; oběd byl beztoho zameškán, také k večeři jsme přišli pozdě.

Většina pravidelných navštěvovatelů již byla povečeřela a odešla. Jen náš stůl byl mimo obyčej ještě naplněn. Všichni tu: zrzavý doktor, soukromý starý učitel, telegrafní úředník, malá bruneta — hrome! — blondýn schází.

Bruneta se dívá na talíř, na nějž napíchnutý kousek kuřete vždy zase nazpět klade, ústa se jí lehce chvějí.

„Inu kdybyste chtěla — ale musíte chtít — ve Varně bychom ho ještě úřední depeší chytli — nejeli-li po francouzské „Amérique“ k Syře. Chcete —?“

„Já nevím,“ zašeptala bruneta a ústa se jí rozechvěla víc.

„Račte říci upřímně, milostpaní,“ ptal se doktor s jakous zoufalou šetrností, „snad nebudete v rozpacích — jistých?“

„Prodám, co mám,“ odpověděla a zkusila rozhlédnout se kolem. Ale zčervenale oči se zalily a ústa zaštkala.

„Pa!“ bručí starý učitel. „Takového něco vidíme zde v Cařihradě ob den — dvě stě sedmdesátkrát za rok. Byl to — v á š muž, jemnostpaní?“ —

Výletní parník nás přivezl z Cařihradu k břehu ostrova Prinkipo a vystoupili jsme. Společnost nebyla velká. Polská jedna rodina, otec, matka, dcera a její ženich, pak my dva. Ano, abych nezapomněl, také se k nám už na dřevěném, přes Zlatý roh vedoucím mostě v Cařihradě byl připojil jakýs Řek, mladý ještě člověk; snad malíř, podle té mapy, již měl pod ramenem. Dlouhé černé kadeře mu splývaly na ramena, tvář byla bleďa, černé oko hluboko v důlku zapadlé. V prvním okamžiku mne zajímal, zvlášť pro svou úslušnost a pro svou znalost místních poměrů. Ale mluvil příliš mnoho a odvrátil jsem se pak od něho.

Tím příjemnější byla polská rodina. Otec a matka bodří, dobří lidé, ženich elegantní mladý muž, způsobů přímých i uhlazených. Jeli na Prinkipo, aby zde strávili letní měsíce kvůli dceři, trochu churavíci. Krásná ta bleďounká dívka buď byla právě po těžké nemoci, buď se těžká nemoc teprve v ní rozkládala. Podpírala se o svého ženicha, ráda posedávala, a častý, suchý kašlík přetrhoval její šepot. Kdykoliv zakašlala, zastavil její průvodce šetrně krok. Pohleděl vždy na ni soutrpně a ona zas k němu, jako by chtěla říci: „Vždyť to není nic — jsem šťastna!“ Věřili v zdraví a štěstí.

K odporučení Řeka, který se hned u mola od nás odloučil, najala si rodina byt v hostinci na výšině. Hostinský byl Francouz a celý jeho dům zřízen pohodlně a krásně dle způsobu francouzského.

Posnídali jsme pospolu, a když polední parno trochu ustálo, odebrali jsme se všichni na výšinu do piniového háje, abychom pookřáli výhlídkou. Sotva jsme si vyhledali příhodné místo a se rozložili, objevil se tu zase

Řek. Pozdravil lehce, rozhlídl se a posadil jen několik kroků od nás. Rozevřel mapu a začal kreslit.

„Myslím, že sedá naschvál tak ke skále, abychom nemohli se mu dívat na kresbu,“ pravím.

„Nemusíme se dívat,“ mínil mladý Polák, „vidíme toho před sebou dost.“ A po chvílce dodal: „Zdá se mně, že nás vekresluje co stafáži — ať!“

Měli jsme věru dost se co dívat. Není krásnějšího a šťastnějšího koutku ve světě než toto Prinkipo! Politická mučednice Irena, souvěkyně Karla Velkého, žila zde měsíc „u vyhnanství“ — kdybych zde mohl prožít jediný měsíc svého života, byl bych po celý ostatní život vzpomínkou šťasten! Již na ten jediný zde strávený den nezapomenu nikdy.

Vzduch byl jasný jako démant, tak měkký, tak lahodný, že se celá duše po něm kolébala v dál. Vpravo za mořem strměly hnědé vrchy asijské, vlevo se v dálce modral strmý břeh Evropy. Blízké Chalki, jeden z devíti ostrovů „archipelu princova“, vystupovalo s cypřišovými svými lesy jako smutný sen do tiché výše, korunováno velkou budovou — asylem to na duchu chorých.

Voda Bílého moře* byla jen lehýnce rozčeřena a hrála všemi barvami jako skvoucí opál. V dálce bylo moře bílé co mléko, pak růžové, pak mezi oběma ostrovy jako žhoucí oranž a pod námi již krásně zelenomodré co průhledný safír. Bylo samo se svou krásou, nikde větších lodí, jen dvě malé lodičky s anglickými flagy proháněly se podél břehu; jedna byla parníčkem, velkým jako hlídačská budka, druhá měla as dvanáct veslařů, a když se jich vesla současně zdvihala, kanulo s nich rozžhavené stříbro. Důvěrní delfíni proháněli se mezi nimi a lítali v dlouhých obloucích nad povrch vodní. Modrým nebem nesli se po chvilkách klidní orlové, měřící mezeru mezi dvěma díly světa.

Celé úbočí pod námi bylo pokryto květoucími rů-

* Marmora.

žemi, jichž vůně nasycovala vzduch. Od kavárny u moře zalehala čistým vzduchem hudba, vzdáleností přidušená.

Dojem byl uchvacující. Odmlčeli jsme se všichni a vpíjeli se celou bytostí do rajského obrazu. Mladá Polka ležela na drnu a měla hlavu opřenu o prsa milencova. Bledý oválek jejího něžného obličeje nabýval lehké barvy a z modrého oka vykanuly jí náhle slzy. Ženich porozuměl, sehnul se a slíbal slzu za slzou. Také matka její se rozslzela — a mně — mně bylo dosti divně.

„Zde se musí i mysl i tělo uzdravit,“ šeptalo děvče. „Jak šťastný to kraj!“

„Bůh ví — nemám nepřátel, ale kdybych je měl, zde bych jim odpustil!“ pravil otec chvějícím se hlasem.

A zase se všichni odmlčeli. Bylo všem tak krásně, tak nevýslovně sladce! Každý cítil pro sebe celý svět štěstí, a každý by byl s celým světem štěstí své sdílel. Cit byl u všech stejný, proto jeden druhého nevyrušoval. Ani jsme si toho nevšimli, že Řek po nějaké hodině se vzdvihl, mapu zavřel a pozdraviv zas lehce odešel. My zůstali.

Konečně, po několika hodinách, když dálka již se pokrývala temnější fialovou barvou, na jihu tak kouzelně krásnou, napomenula matka k odchodu. Vzdvihli jsme se a kráčeli dolů k hostinci, krokem volným, elastickým, jaký mají bezstarostné děti.

Zasedli jsme v hostinci pod pěknou verandou.

Sotva jsme usedli, slyšíme pod verandou vádu a nadávky. Náš Řek se tam vadí s hostinským a my pro zábavu nasloucháme.

Netrvala zábava dlouho. „Kdybych tu neměl jiných hostí“ — zabručel hostinský a vystupoval po stupních k nám.

„Prosím vás, pane,“ táže se mladý Polák přistupujícího hostinského, „kdo je ten pán, jak se jmenuje?“

„Eh — kdo ví, jak se ten chlap jmenuje,“ bručel

hostinský a díval se jedovatě dolů, „my mu říkáme Vampyr.“

„Malíř?“

„Čisté řemeslo! Maluje jen mrtvoly! Jak někdo v Cařihradě nebo zde po okolí umře, už má tentýž den obraz mrtvoly hotov. Ten chlap už maluje napřed — a nikdy se nemýlí, jako sup!“

Stará Polka vykřikla zděšeně — v její ruce ležela dcera, bledá jako křída, omdlelá.

A již byl seskočil ženich se schůdků dolů, chytil jednou rukou Řeka za prsa a druhou sáhnul po mapě.

Seběhli jsme rychle za ním. Oba mužové již se svíjeli v písku.

Mapa byla rozházena a na jednom listu — tužkou nakreslená hlava mladé Polky — oči zavřeny, kolem čela myrta. —

„To zde tedy je Platonova škola, andílku! Zde nadšenci ideální republiky —“

„Eh co je po tom! Pískový kroužek jako dlaň a čtyry cypřiše kolem a tamhle mezek! Kdyby tu byly alespoň ještě merunky!“ Přitom stála v písku jen na patách jako dítě. Pak si poskočila a srnčím krokem se nesla k blízké moruši, na níž se černalo drobné ovoce.

„Živá, veselá — roztomilá je vaše paní,“ pravím ke galatskému kupci trochu hlasitěji, za prvé, že přistárlý ten pán byl již nahluchlý, za druhé aby to panička ještě zaslechla.

„O andílek je to můj!“ odpovídá manžel a dívá se za ní s tak vroucí láskou, že její blouznivost mnou až zachvěla.

Skutečně vábný ženský zjev. Formy nejsou sice dost oblé, ale rozhodně suché je také nenazvu. Výška tak v míře pravé, vlas do modra černý a bohatý, pleť smědá a zdravě prokvětalá, rysy jižně zostřelé, oči — „zrak její.... oko Asie“, jak Byronův Mazepa dí, ale výraz v něm... zpikantnělá uvědomělost ženy Evropy. Dáma plná života a plná chuti do něho. Teprv dnes ráno jsme se byli s ní seznámili, při procházce královským parkem athénským. Zde jest jediné místo stinné v celých moderních Athénách, zároveň jediný koutek dosti příhodný, aby se člověk vmyslil v Athény, jak si je myslel dřív, než poznal. Seděli jsme na starém sarkofágu pod jehličnatými stromy. Dlouhé, světlozelené, jak vlasy svislé jehličí při lehýnkém vánku šumělo tak čarovně, tak bájuplně, jako sen nejstarších dob, jako klepání na nejukrytější komůrku našeho srdce. Panička šla s manželem kolem, čtveračivosti její neušlo hned na první

pohled, že bychom byli as nejradš sami, a již nedalo jí pokoje, obcházela a štěbetala kolem nás, náhle nás oslovila, zapletla v hovor — pak jsme společně snídali, pak společně si vyjeli. —

Ale již byla veselá panička zaběhla na písčitou pěšinku a tou k východu ze zahrady Platonovy, museli jsme za ní. Když jsme vyšli, seděla již ve voze a houkala se, až péra praskala.

„To moje neštěstí pomalu leze!“ praví dívajíc se na svého vlézajícího manžela.

„Co pravíš, andítku?“ táže se manžel. Něco zamručela, čemu jsme při zarachocení vozu také my neporozuměli.

„Shořím!“ začala zas, „Santorin vaří se mi v krvi! Jako kdyby byla hořící smůla v těch řeckých vínech!“

Počínala si rozpustile co rozmazlené dítě. Vše kolem cesty jí vadilo nebo těšilo. S bílými divokými oleandry se hubovala, proč mají „tak hořkou vůni“, růže pnoucí se po stromě až do jeho vrcholu ji ulekla, granátovým květům posílala hubičky, aloi se smála, že tak vysoko střílí svůj květ do nebe, se stromku svatojanského chleba utrhla zelenou lusku a začla ji ochutnávat. A ke všemu věděla písničku, hned valašskou, hned tureckou, francouzskou, španělskou, italskou, i vídeňská Vierzeilige se připletla. Bůh ví, v kolika jazycích dovedla ta panička mluvit nebo aspoň zpívat! Manžel její byl patrně šťasten, že je tak rozveselena. Bral ji za ruku, než ale ruku políbil, vždy se uškubla.

„Je to hloupé neštěstí, to moje, že ne?“ pravila nahnuta k nám. „Ale v letě mám s ním žert. Dala jsem si našít několik pytlů z gázu, řekla jsem že proti muskytám, a než mně může moje neštěstí dát hubičku na dobrou noc, už jsem v pytli přes hlavu a směju se mu!“

Vtom kočár zarazil. Dojeli jsme poblíž nádraží k vykopávanému právě starořeckému hřbitovu. Průvodce náš zapředl pana manžela do výkladu. Panička mne chytla za ruku a pokračovala:

„Vy mně něco nevěříte — podíval jste se tak na mne!“

„Nemám, čeho bych nevěřil nebo věřil, vyprávíte a smějete se, jemnostpaní, a já se směju tuze rád.“

„Ne, můj muž je skutečně moje neštěstí!“

„Jemnostpaní, vaše upřímnost by mně brzy dodala práva, abych se vás zeptal, proč jste si ho tedy vzala.“

„Což to vím?“

„Nu tedy z lásky.“

„To tak!“ a podívala se pohrdlivě po svém manželci.

„Tedy z vděčnosti.“

„Ani mne nenapadlo — snad ale proto, že se ucházel tak dlouho. Můj otec měl v Šumenu velký kořaleční obchod, shořel jednou i se svou kořalkou a celým domem. Můj manžel bydlel tenkrát u nás, ujal se nás — dobře, s oběťmi, to je pravda. Ale už co dítě jsem se s ním právala, když mne chtěl pocelovat. Pak jsem si ho konečně vzala.“

„Celé neštěstí je tedy as, že nemáte dětí.“

„Děti! Tančila jsem jednou tak divoce sama s sebou v pokoji svém kankán, že — ale není-li to komické, podívejte se, na těch náhrobcích relíf jako relíf — vítají to ty figury duši do nebe, nebo se loučí příbuzní se zemřelým? Podávají si ruce, dávají si „servus!“, hahaha! Ty staré Řekyně byly ale přec jen hezčí než nynější! Prosím vás!“ škusla sebou náhle a postavila se přede mne, „— z jaké národnosti myslíte že jsem!“

Dívala se mně upřeně do očí.

„— Španělka?“

„— Vy totiž myslíte“ — a emancipovaná panička se náhle pro původ svůj začervenala po uši, „že — španělská židovka? Ano — rodiče! — Kam jedem zejtra?“

„Zrána je na našem programu návštěva hrobu Themistoklova.“

„Kde je to?“

„Až u Piraeu. Musíme z přístavu ven k jednomu z přímořských výběžků.“

„To pojedem tedy v bárce — já nesmírně ráda — — vždycky mám tak tajnou naději, že pánbůh dá pře-

kotit — podívej se!“ a chytla svého manžela křečovitě za ruku, „dá-li pánbůh, dám ti zejtra takhle, po starořecku ‚servus‘!“

Manžel vytřeštil zrak.

„Co chceš, andílku?“

Prapodivný měl v tom okamžiku výraz, jako blázen.

Snad byli oba blázni.

„Thalassa — thalassa“ — šeptal pro sebe mladý, vychouhlý Berlíňan, měřil dlouhým krokem palubu a pak si usedl vzadu vedle kormidelníka. Vytáhl tobolku a prsty mu hrály jako hluchoněmému.

„Skanduje, dělá verše,“ ušklíb se vousatý doktor vedle mne a vychrlil as deset koleček dýmu z úst, rychle za sebou a jeden skrz druhý.

„Každý Němec je podivín!“ míní mladý Angličan, protahující se naproti.

„Oho, račte podivínství nechat jen pro sebe a své krajany, máte historické právo,“ zas doktor.

Seděli jsme kolem kajutní budky v skladacích křeslech, kouřili jsme pohodlně a bavili se pohodlně, bez zvláštního totiž namáhání myšlenkového, jen jakoby mosaikou. Vyšli jsme si sem hned po snídani, a ta byla hned po odjezdu korábu od ostrova Syry. Výborná černá káva kouřila z koflíků u našich nohou, tabák našich čibuků, mastná to černá „ladakia“, byl rovněž výborný. Část ostatních cestovatelů dřímala dole v kajutách, část procházela se po palubě nebo seděla po jejím kraji na upevněných lavicích.

„Totiž,“ začal zas Angličan po chvilce, v níž se zdál přemýšlet, má-li nebo nemá-li, „trochu jsem konečně sám také podivínem.“

„Povídejte, chcete-li.“

„Sotva jsem odbyl universitu, umínil jsem si, že se ožením. Ale ne s Angličankou, někde na cestě. A sotva jsem se přeplavil — do Vlaardingů — už jsem dostal koš. To se mně tak líbilo, že jsem si umínil: musíš dostat dvanáct košů, třináctá ale musí být pak tvoje, kdyby to mělo stát život!“

„Krásná zábava,“ míním, „a pěkné předsevzetí, jenže —“

Vtom se loď otrásla a zatočila, jako když vrazí na skalní stěnu. Koflíky se kutálely ku kraji. Lidé se chytali zábradlí.

„Chu-it!“ zasípěl si doktor, „vždyť jsem si myslel, že nás to tady nepustí. Bude pořádná bouřka! Pánové, už jste zakusili bouřku?“

„Ano!“

„Také!“

„Trpíte nemocí?“

„Já ne.“

„Také ne.“

„Nu to dobrá. Zůstanem nahore a budem se bavit. Dole pořád chtějí na člověku pomoci, a pak ten zápach!“

Opětné škubnutí, víchr zapisknul v provazech, lanová se napnulo jako struny.

„Chu-it!“ zasyčel zase doktor. „Už je tu ženich vítr — už se snoubí!“

Snoubí! Ona ale holka ještě nechce! Zelené dříve moře, hladké jako pláň, je náhle hněvem černé. Jen někde běží po něm dlouhý, slabý pruh bílé pěny, chvějící se jako dívčí ostýchavost, jen někde prohlubuje se povrch v mělkou skořepinu. Vzduchem se nese bolný, vzdálený vzdech, loď zaskřípe.

„Nebude líp zde nahore?“ ptá se za námi veselý ženský hlas. Nad schody ku kajutě stojí naše Francouzky, matka a dcera, obalené v plédy od hlavy k patě.

„Nejlíp bouř přeležet — ale čerstvý vzduch také dobrý,“ kývá doktor.

„Jen jsou-li dámy dobře opatřeny,“ stará se Angličan a vede je galantně k lavici u zábradlí.

Veselá holčička, ta mladá Masilianka! Ne zrovna krásná, ale „jako z cukru“. Vlasy samá kudrlinka, v oku dobrota, tílko něžné, nožky v stálém tanci. V Athénách bydlely s námi v témž hostinci a zdálo se mi, že dcera se líbí Angličanu, ještě víc ale Angličan jí. Nyní cestovaly do Cařihradu, kamž také Angličan.

Ale jak už je celá paluba změněna! Většina se byla utekla již dolů, do kajut. Ostatní se drží křečovitě zábradlí, tváře jejich blednou, mořská nemoc ovanula je prvním dechem svým. Dlouhý Berlínák zkouší se v přecházení vrátkou palubou. Posměšně se rozhlíží, nyní zůstal stát přede mnou.

„Prosím, hoří vám?“

„Hoří.“

„To jsou organismy — fuj! — podívejte se, jak je to všechno bledé!“ Rozstoupil se a vypnul prsa. „Mně je nejvolněji v bouři! Tu se mně zdá, že rostu, do oblak rostu, že se peru s mračny a letím s větrem! Hoj — hoj —

Meer und Himmel hör' ich singen
und ich fühle Riesenwollust
stürmisch in mein Herze dringen —

hoj — hoj!“ a potácel se rozpřaženým krokem zase palubou zpět.

Lod' teď již sebou házela a bědovala jako v zoufalství. Ještě před chvilkou byly vlny malé, skotačily jedna přes druhou, hrály si v tanci, trochu větší pohlcovala trochu menší — nyní již sliły se ve vrchy vod, pohybem majestátním žene se a válí, láme se a vzpíná vše kolem, jedna vlna jako kužel, druhá obrovská skořepina, třetí plazivý jazyk, čtvrtá jak vzpínající se oř — vystupuje, bílá pěnová hříva letí větrem, teď se překotila, pohřbila sama v sobě! Řvou vlny a hučí, táhle zoufale, jak obrovské varhany, jak hrom v horách. Lod' se točí, vyzdvihuje kupředu, nazad, v náhlém obratu — skřípá, naříká, stereo vzdechů sténá z jejího vnitra. Lana jsou napnuta k prasknutí, hvízdají, syčí, kovový komín hučí jak podzemní vodopád. — A na nebi slunce zlaté, jasné, obloha modrá a klidná!

Jen vzduch naplněn rozbitou vodou, a Angličan, který již zase roztahuje se v křesle naproti mně, stále si čistí svůj binokl.

„Myslíte,“ mahnýbá se ke mně, „že není dosti těžko,

dostati vždy košem? O člověk musí to někdy zvláště zařídit, aby ne a ne! Strojená hloupost, urážející neobratnost —“

„Kolik už jich máte?“

„Jedenáct.“

„S dvanáctým bude práce. Tamhle ho nedostanete!“ a ukazuju na Masilianku.

„Míníte opravdu?“ a klidným jeho okem šlehla radost, na tváři si něco zahrálo jako samolibost.

Schválně jsem odvrátil zrak. Aj — můj Berlíňan!

Drží se poblíž nás křečovitě zábradlí — obraz největší bídy, nejkrutějšího utrpení!

Položím ruce k ústům a křičím ze všech sil: „Co dělá Riesenwollust?“ On neslyší.

A právě vedou dva lodníci matku Francouzku kolem.

„Rychle — a pak slečnu!“ komanduje doktor.

Slečinka už se také rozstonala. Je obrácena k nám zády, ale vidíme, jak se svíjí, jak pracuje.

Angličan vstal a přibližuje se k ní. Nakloňuje se, bere ji za ruku, něco jí povídá. Stáhla ruku zpět, kývá, aby odešel.

Lodníci ji berou pod ramena — je bledá, zmodralá, přece hezká!

„Mám dvanáctý — učinil jsem jí teď návrh, ona nepřijala —“ koktá Angličan.

Nemohl jsem se udržet hlasitého smíchu.

„Smějete se mně? — máte pravdu,“ a vytahuje zápisní knihu. „Přece škoda — že nebyla třináctou!“

Vtom se loď nahne zcela stranou, zatočí a obrovská vlna rozlila svůj hřeben přes palubu. Angličan se zvrátil i s křeslem, noticka mu odletěla.

Sbírá se zas, zblednul.

„Kde jsou moje notice?“

„V moři, s tím dvanáctým.“

„Učiníte líp, když půjdete také ležet!“

„Pravda — cítím —“ a potácí se ke schodům.

„Hoří vám?“

„Hoří!“

Vykřikla pronikavě, až mně v uších zalehlo. Arci jsem se skoro sám byl lekl! Dřevěné jehly smyrnenského nábreží jdou na sáh vysoko nad zrcadlo a mimo to je voda rozlehlého chobotu stále nepokojna; barka tančila nahoru dolů, pan profesor šloupl dolů vedle příčky a brzy by nás byl překotil všechny, jak zády udeřil do boku.

„Neublížils si, mužíčku?“ ptala se a hluboký altový hlas její se chvěl a velké, temné její oko utkvělo na něm dojemnou otázkou.

„I nic — jen tak otřesení,“ odpověděl pan profesor, „ale musíme si dobře rozsednout, voda je po čertech nepokojna.“

„Egejské moře sem zaráží,“ míním, „to bouří den co den.“ A sám pro sebe jsem myslel, že je přec hezké, mít někoho, kdo tak vykřikne.

Rozsedli jsme se. Pan profesor se svou chotí zády k barkáři, my ostatní tři čelem naproti, a barkář zanoril vesla.

Dva dny už jsme se znali, dnes jsme se jaksi spřátelili. Pan profesor byl tak padesátiletý německý pedant, paní profesorka dvacíletá německá blondýna. Vlasy jako zlatý len, husté a kadeřavé, ovál pravidelně krásný, pleť trochu slabá, ale oko velké, tmavomodré, že barvou až klamalo. Jenže trochu mlčeliva, skoro jsem ji měl za hloupou — ostatně privilej to „akademicky krásných“ dam. Byli se právě vzali a konali svatební cestu svou. S nimi cestoval mladý příbuzný pana profesora, Alfred, hoch dvacíletý, krev a mlíko. Ten se podivným způsobem červenal pořád, ale pořád!

Byli jsme se umluvili, že k půlnoci projedem se spo-

lečně chobotem. Barka tančila a prohýbala se, náhle někdy shoupła nebo vyskočila, až jsme se na sedátkách pozdvihli. Ale jaká to rozkoš v té jižní noci, jaký rozset skvost po nebi a po břehu a po vodě! Na nebi se skvěly hvězdy jako zlato na světlozeleném hedvábu, měsíc mezi nimi visel co blýštící se drahokam. Tak blízky se zdály hvězdy, že bychom jich mohli dosáhnout, kdybychom vystoupili na ten světlý, září oblitý Pagos. Břehy byly šedé, cypřišové háje tureckých hřbitovů černy jako umrlčí šat, domy dřímající Smyrny bělošedy jako ranní sen. Jako by zlaté posýpátko rozesel po vodě, třpytil se po chobotu lesk měsíce. Mimo to vlny světélkovaly, pěna jich hřebenů měnila se v samou plamennou jiskru, od vesel odskakovaly démanty. Vpovzdálí pohrávali si delfíni, kdykoliv některý vyletěl nad vodu, jako by dešť démantů letěl za ním. Zelené, mírné světlo, jako když rozžeš olej v kouli ze zeleného omženého skla; poznáš na protější tváři i nejjemnější proměny. Vzduch jako smaragd, hloubka vody jako safír.

Mlčeli jsme. Tu náhle cítím, jak se položila nožka mladé paní na nohu mou. Na nehybné tváři a v chladném, polozavřeném jejím oku vidím, že to náhoda, o které ničeho neví. Ale vzbudilo mne to.

„Divná existence,“ míním, abych hovor započal, a voním k uvité kytice, kterou nám svobodným byla v kavární zahradě kytkářka vnutila. „Kytkářka baletnice! V zimě, když je italská sezóna, i baletu prý se zde daří dobře. Zbyla zde někde, musí si pomoci na cestu, chce o své újmě zatančit v divadle, aby ale neměla prázdno, musí týden běhat městem co prostovlasá kytkářka, usmát se na každého! Ten bolestně veselý úsměv a ta vyžilá, prosebná tvář!“

„Protivné ženské!“ praví pan profesor.

„Protivné? — Snad spíš —“, ale nedořekl jsem humaní svůj náhled. Nožka paničky začala poklepávat. Budu to třeba trpět!

„Tolik je jisto,“ spouští se můj přítel do hovoru, „že

jsme v Orientu ještě neviděli tak hezkých děvčat jako zde ve Smyrně. Pravá to výstava ženské krásy, když večer se blíží. Všechny ženské přede dveřmi a v průjezdu. Když jsme se procházeli ulicemi — ty ulice jsou také nepoměrně čistší a lepší než v Cařihradě — viděli jsme jich několik set. Průjezdy jako světnice, za tím dvorek s vodometem, aloemi, platánami, pěkné!“

„Přec člověk teprv, když na Pagos vyleze a celý chobot i s okolím přehlídne, pochopí, proč as staří Smyrně říkali ‚líbezná‘. Turci Izmir svou nečistotou pokalili, už není ‚okrasou Asie‘ a ‚korunou Jonie‘!“

„Tonu zde v nadšení,“ horuje profesor. „Pro mne zde není nynějšek, žiju v minulosti. Nikdy jsem si nemyslel, že ji uzřím, klasickou půdu tu, a tak šťasten!“ Viděl jsem, jak mladou choť svou tiskne blíže k sobě. Oči její zůstávají přimhouřeny, ale nožička hraje úsilovněji. Patrně má panička nohu mou za nějakou lať barky.

„Mně je Pagos ještě oživen,“ horuje profesor dále. „Vidím na něm krásnou Akropolis, Zevsův chrám — Jonie, Jonie! Zde Homér žil, jeskyně, v níž prý zpěvy své skládal, ať je bajkou, mně je poetickou pravdou! On zde žil v tom krásném údolí, jímž se Meles vine —“

„Není tak krásné!“

„A po planině, po březích Hermu kráčeli ti hrdinové, ti mužové skutků, pro něž i bohyně do nich se zamilovaly.“

„Teď už ‚bohyně‘ nežádají zázračných skutků, vyvrácených světů atd.“

„Ta líbezná Venuše, ta vznešená Minerva, ta krásná Juno —“

„Samá olympická holota — pravý skandál ty jejich životopisy!“

„Oho!“

„Mně se zdá, že jste jako ostatní olympofilové, co je starohelénské, je vzorné, ne? Ostatně máte pravdu! To je právě to pěkné u starých Řeků, že jejich bohové byli lidmi, proto také jsme i my podnes jako bohové, že

jsme — lidé. Olymp měl sílu pochybných panen a podezřelých manželek — nynější náš svět je také Olympem!“

„O to už zase nemáte pravdu! Vzdělanost se šíří, tou se také šíří ctnost!“

„Dejte pokoj! ‚Křehké stvoření je žena,‘ stojí v Stuartce vašeho Schillera. Co na tom — pánbůh tomu as tak chce!“

Nožička zrovna už bubnuje, mne to bolí, ale — dáme tu bolest alespoň mravně dál!

„Mohu připustit jen tak zvané okolnosti. Za manželku ručí její muž, ten ji brání jako skořepina perlu.“

„Skořepina? Drsná, šedivá, nepěkná — proto se dá perla vylovit, aby se pak teprv věnovala kráse.“

„Nepěkné máte ponětí!“ mrzel se už profesor a dodal rozzloben a uražen: „Jen ta žertuje pak s věností, která dřív žertovala s láskou. Nevydobyli-li sobě muž lásky své ženy právě mládím a půvabem, snad jen přízní nějaké šťastné hodiny, ať duchem svým udrží tu přízeň! Jen hloupý muž je v nebezpečí, věřte mně. Náš básník praví: ‚Jako žena miluje svůj obličej, miluje také svého muže; ani za mnohem krásnější nevyměnila by obličej svůj třeba nepěkný!‘“

„Tuze pochybuju, neboť —“

Vtom pohlédnu na paní profesorku. Co jsem nyní byl ucítil, bylo už hotové kopnutí. A zas —! Velké oko je dokořán otevřeno, tázavě a káravě upírá se — vedle na Alfreda.

Alfred ale hledí dovzdálí. Poutají ho tam hrající si delfíni. Kdykoliv některý vyletí nad vodu, jako by byl ze zlata a dešť démantů letí za ním.

Opět kopnutí.

„Račte odpustit, jemnostpaní — mně se zdá, že jsem se dotekl vaší nohy!“

Měl jsem se snad nechat zbytečně trýznit, ne?

Jak krásné, blaženě krásné je Chio! Leží tu v safírovém okeánu, jako kytice na řadrech krásné ženštiny. Zelené sady, šťavnaté, pernatými palmami vroubené vinohrady, fialové hory, a na tom všem lehká mlha, jako když děvče oko přimhuřuje a zpod dlouhých, vlhkých řas vychází teplý papršlek, plný touhy a milostné něhy!

K tomu to podvečerní slunce tak zlaté, nebe tak jasné a klidné, moře tak plno šťastného šepotu!

Ale již pískal parník a zvonek dával poslední znamení. Ještě jednou jsem se vpíjel v krásy ostrova. Zde syn Dionysův a Ariadnin* učil obyvatelstvo pěstování révy, zde rozkázal satyrům, aby opili Oriona a zraku ho zbavili, zde Homér prý se narodil, s Arésifonou se zasnoubil, učil lid svým zpěvům i umění, skládati zpěvy nové — —

„Hej! — I tebe nechci, otevřhubo — toho vedlejšího Homérýdu, toho s tím utrženým rukávem — tak! Mastyka, mastyka — pořád mastyka, cucejte si ten svůj fenykl sami! Z kteréhopak syna Homérova jsi, z prvního nebo druhého, zlatoušku? A uděláš dobře, když se jednou taky trochu umyješ! — Tak, šťávu z broskví — cože, za tu skleničku tři franky? I zloději, ty klasický holomku, zde jsou dva a teď dělej, ať jsi už přes schody, loď se točí! — Podívejte se, pane, na toho starého chlapa, kterého zrovna sundávají do barky — špinavé stáří, stará špína, protivná tvář, slepý, žebravý — tak si myslím Homéra, jinak nevypadal!“ — a suché ruce malého architekta klátily se skoro při každém slově ve výši.

* Oinopion.

Divně to zbudovaný člověk, ten architekt, křivka na všechny strany — „tuze mnoho profilu“, jak sám říkal.

Drobná, as pětiletá dceruška jeho, dítě to zas krásy naivně dojemné, po hlavě samý zlatý prsten a po červeném líčku samý smích, opustila nyní rychle své dosavadní místo u mých nohou, kde si byla posud hrála. Poskočila k otci, lákalať ji ta sklenice ovocné šťávy, již otec ihned načíнал. Chioská dulcacia či conserva je proslulá ve světě kuchyňském.

„Nejsem idealista,“ pravím, „ale přiznám se, že mne přece ti Chiané rozmrzeli hadrem a špínou. Jedině ženské zdály se mně vypadat věrně po pramatkách, jsou věru, jako by byly každý okamžik připraveny o bachickou slavnost vzteknout se láskou a napadat mužské. Ale ti mužští! Ať už byli staří chioští Homéroi, co chtěli, političtí hlasatelé, nebo kněží určující pokání, nebo zachovatelé zpěvů ilionských —“

„To poslední! Nakládali je do sklenic, měli už tenkrát obchod v konservách!“

„I pro mne třeba do sklenic! Vznešené zůstanou ty zpěvy přec!“

Architekt začal pohvizdovat.

„Podívejte se tamhle k severu! Ta skála vybíhající do moře nesla Homérovu školu, otevřenou, pod nejkrásnějším nebem, nad hučícím mořem! U paty té skály je ‚Homérův pramen‘, — kus cesty za skálou zdvihá se vrch Epos — slyšíte? Epos! —“

„I co je do toho, když už do Homéra nic nebylo!“

„Pardon!“

„Nebylo!“ rozkřikl se architekt.

„Už se zase hádáš?“ zazvonil lahodný ženský hlas za mnou. Choť architektova, paní to rozhodně krásy, byla si vyšla z kajuty na palubu. Vysoká, štíhlá postava její nahnula se k manželci, bohaté její světlé kadeře zakryly mu celý obličej. Políbila ho na čelo. „A o čem se hádáš?“

„O Homérovi, zlatoušku.“

„Nu toho vám přenechám! To slyším raděj moře

šplouchat — moři rozumím.“ A šla dozadu usednout si na lávku nad kormidlem.

Architekt díval se za ní, zrakem takřka láskou přesyčeným. Pak se zahleděl do neurčita.

„Co myslíte,“ začal hlasem přidušeným a slova mu plynula monotonně, jakoby už často opakována, nově ani nepromyšlena, odpovědi také nežádající, „může žena milovat — muže ohyzdného?“

Neodpovídal jsem.

„Nu co myslíte? — Nechcete říct frázi, vidíte?“ a díval se pořád přímo před sebe. „Počkejte, jakpak popisuje Homér Thersita, muže ,ze všech k Iliu příšlých nejškaredějšího‘! Žhavý — šilhoun — pajda — zkřivených lopatek — hlava jako kužel, vlasy pouhé chmýří — — pohledte, popisuji dobře?“ a architekt se náhle ke mně obrátil, s úšklebkem tak širokým, že obličej vypadal jakoby rozřat na dvi. Mrzák byl teď doopravdy a velmi ohyzdný.

Mlčel jsem dále.

„Vidíte, proto nestál Homér za nic — ale škoda zlobení se! Zlobiví jsou takoví chudáci, je pravda, máme příklady,“ a zas se ušklíbl, „ale ne zlí, to je nep psychologické. Nechci říct, že lásky naprosto potřebují, jsou ale za ni vděční, pochopitelně! Thersités je jediný duchaplný chlap z celé Iliady, co?“

„Nepřemýšlel jsem ještě o tom! — Dejte mně ochutnat šťávy, než ji sám všechnu vyjíte!“

„Prosím! Mně vysýchá krk v tom slaném vzduchu. — Ale byl, věřte mně, byl! Sic by se mu nebyla chátra achajská smála. On jediný byl samostatným myslitelem, mluvil proti panskému řádu, stavěl sebe alespoň na roveň s vůdci — všichni ti Agamemnoni, Achillové, Odysseové a ostatní páni generáli byli hotoví blbci proti němu, pitomí náboženstvím, poslušní pověry! A toho Thersita nechá Homér mlátit holí, bez mravní pomsty! Cožpak šablóna a pravidelnost těla je vrcholem lidské dokonalosti? Nemluvím pro sebe, věřte, nejsem tak sláb, ale mluvím proti hlouposti!“

„Je pravda,“ míním, „co je krása těla naproti kráse duševní! — Vlastně není ve světě ani žádná ohyzdnost absolutní —“

„A ohyzdnost je vlastně jen trochu víc či míň zaražená krása — ne?“ a zdvihl nohy na lávku, bubnoval jimi a smál se až křečovitě. „On mně opravdu jde na lep! A teď jenom schází, abyste spustil: Ano, ano moji drazí, krása pomíjí; kdo krásu má, je v častém strachu o ni, kdo má ohyzdnost, je jí aspoň jist! Nebojí se ani stáří, ani neštovic, ani —“

„No, zbláznil jste se? Snad nebudete chtít tvrdit, že Rabelais nebo Voltaire, pověstní přec ohyzdové, měli snad teprv potřebí krásy tělesní, aby se na př. ženám líbili. Duchaplný člověk —“

„Ani není nikdy ošklivý a křivé stromy nesou také ovoce — to už jsem někde slyšel!“ ušklíbl se architekt znovu. „Nenamahejte se — bráníte někoho, kdo o to nestojí. Ani vám nebude vděčen za to.“

A náhle, jako by se byl sebral k opravdovosti, dodal hlasem vážným a důtklivým: „Věřte, kdo zanedbán přírodou, má už tři čtvrtě života prohráno! Právě lásky nenajde nikdy!“

„Oho! Teď si pomyslete, že byste náhle umřel — co žena, co dítě vaše? Myslíte, že byste neumřel jich s r d c i? Že by nerozplakaly se do usedání nad tím, že ztratily, koho milovaly, a opravdu milovaly?“

Architekt sklonil hlavu. Brvy se mu stáhly a ústa lehce zachvěla. „V tom se mně zdá být zrnko pravdy,“ pravil pak hlasem sice monotonním, ale přec jen prochvělým.

„Dvě zrnka, můj milý!“

„Nu tedy dvě!“ pozdvihl hlavu a podíval se dosti měkce.

„Prosím vás — ohlídněte se na svou paní!“

Slunce nyní zrovna za lodí naší blížilo se vlhkému svému hrobu. Nebe tam samé žhoucí zlato, moře jako v plamenu a zrovna uprostřed toho zlata a ohně jako by byl obraz krásné té paní vetkán! Měla dcerušku na klínu, držela ruku na té kadeřavé, tiché hlavičce, a byla

napolo obrácena k ohnivému obzoru, takže ušlechtilý
profil jemně se odrážel a tmavě okresloval.

Manžel hleděl chvíli v němém obdivu na choť svou.

„Čarokrásné — k nepopsání krásné! — Madona s dí-
tětem na zlaté půdě — toho nedovede žádné umění —
žádné!“

A vtom se zatřás, jako by mráz jím byl zalomcoval.

„Abych tam teď seděl já, a formy moje se tak
obrážely!“ —

Prolezli jsme na konících svých stráně kidronské, dívali se s Olivetské hory na čtyrhramný Jerusaleň, a daleko do pustého, skalnatého kraje, k Mrtvému moři a Jordánu, Jerichu a Hebronu, navštívili jsme Jethisemane, jeli kolem vyčnívajícího z hradeb sloupu, na němž jako na koni bude o soudný den sedět a soudit Mohamed, a byli bychom brzy byli kamenováni od arabského sedláka za to, že se nám slušně líbila slušná jeho ženushka. Z toho všeho jsme měli nehorázný hlad a sotva jsme se dočkali osmé večerní, abychom sešli dolů do jídelny na každodenní polívku s rejží, každodenní maso ovčí a item kuře. Konečně zavolal arabský sklepník a sešli jsme.

Už jsme byli navykli sedět zde sami, u přítomnosti toliko jediného mlčelivého soudruha. Dragoman to pruského konsulátu, mladý, tlustý, šilhavý muž, s přemouvanou čepicí na hlavě — jediná to známka evropskoúřednická zde v Jerusalemě. Dnes tu ale seděli místo něho dva cizí páni.

„Už jsem prosil, pane, místo to je rezervováno pro pana dragomana — každodenní host“ — mínil syn hostinského, mladík as šestnáctiletý.

„Eh co dragoman — dragoman! A jaký dragoman?“

„Pruský.“

„Tedy Němec.“

„Ne — Žid z Kaify.“

„To je mně jedno!“ a obrátil se k nám. Malá postava, trochu poprášená, jako zde cestující každý, kabát černý, přiošumělý, obličej kulatý a krátkým vousem za-

rostlý, kaštanový vlas prostředně dlouhý a sčísnutý po německu k straně, na nose zlaté brejle, pod nimiž sivé oči jenjen hrály, a přes celou tvář úsměv kordiálnosti.

„Pánové jsou zajisté Němci,“ míní.

„Zajisté ne,“ míníme.

„No Jerusalema je město všech národů, sviňské město! Samá nečistota, samý puch, na ulici smetí, na domech špína, lidé protivní — oh jak protivní! Holota arabská, turecká, židovská, křesťanská, zlodějové, odírači —“

„Tedy jste sem nemusil lézt,“ vskočil do toho syn hostinského a bledá tvář jeho byla zlostí celá zrudlá.

„Pomalu! Co se zastáváte? Jste také z německých rodičů.“

„Ale zrozen zde a nedám si tupit vlast!“

„Bravo!“ volám potěšen tím mladým, ještě nezkaženým citem.

Mladík vyšel z jizby. Rozmrzelý Němec vstal, obešel stůl a přikročil k vedlejšímu stolku, na němž rozložena kniha hostů.

„Ach, tady čtu — vy pan — spisovatel z Prahy, už dávno jsem si přál vás osobně seznat, jmeno vaše dávno ctím“ — a zasedá pln přátelské sladkosti zase naproti.

Chlap jistě před sekundou neměl ještě ani tušení, že nějaké to jmeno vůbec ve světě existuje. Ani jsem neodpověděl.

„Jsem také spisovatel — Schindler — Schindler! V ‚Über Land und Meer‘ měl jsem už celou řadu článků o Syrii — neráčil jste číst? — Schindler! — doktor chemie, ale já se s titulem nepodpisuju. Dřív jsem psal z Ameriky do lipské ‚Illustrierte‘, ale teď mne žádal Hackländer, on věděl, že projedu Palestinu — já totiž cestuju hlavně kvůli seznání politických poměrů. A z Prahy? To mluvíte česky. Já mluvím polsky. Ani nevím, kolik jazyků mluvím, počkejte — německy, francouzsky, anglicky, italsky, arabsky, turecky, polsky, a teď se budu ženit a vezmu si Řekyni, hehe! Také jsem tam byl už několikrát, v Praze. Mimo Londýn, kde jsem

byl teprv třikrát, není žádné větší místo, kde bych nebyl býval už čtyrykrát.“

„Tedy znáte Jerusalema už dobře?“

„Ne, tady jsem po prvé. Právě jsme dnes přijeli od Jordánu. Ještě jsem celý ztlučten — hej to byla jízda! Já pořád napřed, já totiž jsem tuze dobrý jezdec, vždyť jsem lítal na neosedlaných koních po jihoamerických pampách — co? nebyl jsem pořád napřed?“ obrátil se najednou po francouzsku na svého soudruha, praobyčejného nějakého človíčka zrzounka, který byl ještě z talíře nevzhlídl. Soudruh mlčky kývnul.

„Ten pán je Francouz, francouzsky mluvím nejhůř. Já tedy napřed, a tu najednou, za Jerichem to bylo, v ouvoze přede mnou hyéna. Po prvé vidím v životě hyénu na svobodě, do mne to vjelo — zdejší Arabové už mají jmeno pro mne, říkají mně Vlk — vzpřímím se v třemenech — já totiž jsem tuze dobrý jezdec, pořád napřed — a teď to šlo! Pušku jsem si přehodil kupředu, uzdu mezi zuby, nabil kulku — hajdy, haj! haj! přes křoviny, příkopy, Arabové daleko za mnou, kdepak! — vtom se mně hyéna někde v křovinách ztratí, ani k ráně jsem nepřišel! Abych ji byl mrchu dostal, právě bych jí mohl potřebovat! Já cestuju totiž hlavně kvůli quadrupedům. Usadil jsem se teď v Bajrutu, mám obchod v naturáliích, jsem doktor sice, ale nedbám toho, a teď se budu ženit, vezmu si Řekyni. Tuze dobře se mně daří, dodávám do všech větších museí a zahrad. Minulý měsíc jsem měl obrovskou škodu. Ulít mně sokol, zcela zvláštní druh, který máme jen u Bálbeku — tisíc franků byl bych zaň dostal. Ale já si to nahradím, prodám jednu dvě zvláštní mince — já mám totiž taky velkolepý obchod numismatický, a právě teď cestuju hlavně kvůli tomu, abych něco hebrejského našel. Ale nebude toho, sto franků bych dal za starý hebrejský —“

„Prosím“ — pravím a vyndám z kapsy plnou hrst hebrejských.

„Ale? — To bych si vyprosil, abych se moh na ně

podívat zrána — to mne intresuje! Ráno půjdem po Jerusalemě — tenhle pán je totiž fotograf, já taky, též jsem doktor, ale nepodpisuju se. On dělá velmi dobré krajiny a já zas podobizny. Má obchod s Evropou a na-
jednou mně povídá: „Dnes večer pojeď — pojeď se mnou, cestu zaplatím!“ Ani jsem si jakživ nepomyslel, že půjdu do Palestiny, co dělat jsem neměl — proč bych nešel? Tedy honem domů, několik košil, něco jiného prádla, ani jiný kabát jsem nevzal na sebe, kdybychom nebyli v Palestině, musil bych se za tento sty-
dět. No, za to má peníze nevěsta, já se teď totiž budu
— — — — —“

Theremin praví: „Žvanění je zvyk zcela nevinný. Jenže trochu nepříjemný pro toho, kdo poslouchá.“

Druhého dne jsme snídali a obědvali raděj o hodinu pozděj.

Hráli jsme si na „tisíc a jednu noc“. Seděli jsme totiž před kavárnou na Esbekii a vypravovali po řadě, co-že se nám kdy a kde po cestách přihodilo nejznamenitějšího. Společnost byla dle toho: my dva Češi přibylí právě od břehů Červeného moře, kavárník Polák, dva známí „ode dneška“, Maďar totiž a Němec, pak sklepnice, opět Češka, k tomu Pražanka z Malé Strany. Polák byl dítětem pařížské emigrace; co jinoch přeplavil se do Ameriky, procestoval ji od Kanady po Patagonsko, co muž se usadil zde v Kahýře, ojčizny své nebyl spatřil nikdy. Maďar byl Kumán. Prožil dlouhá leta u vojska, byl co voják také v Praze — jak se dostal do Kahýry, kde měl obchod s vínem, nechtěl říci. Němec byl za zimy zaměstnán v orchestru kahýrského divadla, nyní v letě vyučoval hudbě.

Sklepnice, šťastna, že obsluhuje krajany, seděla již hezky dlouho u našeho stolu. Byliť se ostatní hosté již vytratili; půlnoc dávno přešla. Na rozlehlém náměstí bylo ticho. Jen někdy zalehlo až k nám vzdálené vytí psů, málokdy krácel ještě pozdní chodec kolem. Nebe bylo tmavozelené, hvězdy se třepetaly, jako by chtěly sletět blíže k zemi. Vysoké palmy rozkládaly své koruny nad námi, němě a nepohnutě. Vzduch byl mírný, svěží. Sedělo, popíjelo a vypravovalo se tu rozkošně.

Právě byla zas řada — již po třetí — na hudebníku Němci. Říkali jsme mu „rytíř“, pro rytířský obsah povídky jeho první.

„Nuže, rytíři?“

„Jen co si nargileh rozdmýchám! — Něco ze Šváb-ska, ano?“

„Fiat!“

A začal.

„Cestoval jsem Švábskem pěšky. Vak na zádech, hůl v ruce, dýmku v ústech, vesele od města k městu a sám a sám. Kam se mně zachtělo, kde oudolí neb hora lákala, zašel jsem si. A šel jsem denně tak dlouho, až se zrak i srdce stávaly lhostejny, nervy ztrácely citu a hlava klesala k prsoum. Pak jsem zůstal v hospodě nejbližší vesničky sedět.

Měl jsem ještě tři dni do Augšpurku, kamž vlastně položen můj cíl, když jsem také dopadl do takové vesničky. Byla na velké silnici a hospoda zde tedy trochu větší. Víno dobré, jídlo chutné, společnost z počátku skoro žádná. Teprv později dostavily se honorace ku hře v kuželky, a třeba jsem byl dříve dosti unaven, kuželky hraju rád a účastnil jsem se tedy ve hře.

Již bylo hezky pozdě, když jsem se rozloučil a hospodského vyzval, aby mne zavedl do ložnice. Ostatní hráli dál. Byliť sebrali, co kde svícnu bylo, a rozestavili je po kuželníku. „Ať nám neberete žádný svícen s sebou!“ žádali. „Ne, pan hospodský mně jenom posvítí a vezme si hned světlo zpět. Beztoho okamžitě usnu.“

Zavedl mne tedy hospodský do ložnice. Byla v prvním patře, k němuž vedly schody dřevěné, strašně polámané. „Zde máte dvě postele,“ pravil, když jsme vešli do jizby prostranné, „lehněte si, kam chcete.“ Viděl jsem, že bližší postel je jen tři kroky vzdálena, že stojí židle u ní, a poslal jsem tedy hospodského i s jeho svíčkou ihned pryč.

Hodil jsem vak na zem, sedl si na kraj postele a začal se svlíkat a skládat šaty na židli. Zrovna pod okny padaly a klepaly kuželky. Bylo mně nesmírně „mlsno“ do spaní, jak říkáme, těšil jsem se na první natáhnutí, na ten rychle se tělem rozpínající klid a mimovolně jsem si již maloval, jak hluk z kuželníku se mně bude pořád zdát vzdálenější a vzdálenější, až zanikne v modrém snu.

Tak, ještě jen peřinu si odkrýt a již se natáhnout!

Hmatám po peřině k polštáři, vtom zděšeně uskočím. Dech se mi náhle zatajil, náhle byla celá ospalost prchla — chtěl jsem vzkřiknout, ale hrdlo bylo staženo. Stál jsem tu vyjeven, pravice má byla napřažena do temnoty, prsty její byly křečovitě roztaženy. Cítil jsem chladnou, mrazivou a lepkavou vlhkost na prstech — ne, ne, já se nemýlím — tam v mé posteli leží mrtvola, ústa její jsou otevřena, pokryta pěnou — zrovna jsem sáhl na vyceněné zuby —

Skočím k oknu a vytrhnu je i s rámem. „Vražda — vražda!“ volám dolů, „chytněte dole hospodského, nepusťte ho — v mé posteli leží zavražděný! Pojděte rychle všichni nahoru!“

Slyším zdola zmatený hluk hlasů, vidím, jak se tam světla kmitají. „Můj host se zbláznil,“ křičí hospodský, „pojdme všichni — snad ho budem muset svázat!“ Schody venku zapraskají pod těžkými, kvapnými kroky — já se nevzdaluju od okna ani na krok, pravá má ruka je stále napřažena, vlhké prsty roztaženy. Dvěře se otevrou, napřed vstupuje hospodský se svíčkou, ostatní se světly za ním.

„Tam — tam jděte!“ křičím rozzuřen a okazuji k posteli. Místo na postel hledí všichni na mne. I přiskočím tedy sám k posteli a shodím peřinu. Leží tu mrtvý člověk starý, v úplném obleku, ústa rozevřená a pokrytá krvavou pěnou.

Hospodský přistupuje klidně, svítí na mrtvolu a praví pak k svému synu, hranatému výrostku: „To bys se byl prošel — vidíš, já ti říkal: nechod, Víte, za ním, nech ho, pořád jsi se chtěl pustit po silnici.“

Ostatní jsou němi. „Ale co je to, jak se to stalo,“ volám zuřivě.

„Nu přišel včera a uleh. Když se dnes ráno neukázal, mysleli jsme, že utek bez zaplacení. A on to člověk poctivý, ublížili jsme mu. — Víte, jdi pro hrobníka, ať si ho vezme zatím do komory. Tadyhle ten pán si lehne do druhé postele — že?“ “

Kdyby se mne někdo zeptal, cože je harmonie, dal bych mu příklad: Podvečerní nebe jako lazur. Nalezáme se na jednom z nejšťastnějších míst krásného zálivu Neapolského a vidíme celý ten brčálový kvetoucí břeh, ty hory a sady jakoby pod rouškou snů, to modré moře tiché jako v zadumání, vidíme ty různotvarné ostrovy, pokryté k nevypsání skvostným leskem zapadajícího slunce, jeden fialový, druhý karmínový, třetí zlatě zelenavý. Sedíme v sadě vysokých vavřínových stromů a vzduch je pln nejjemnější vůně. A dvacet kroků od nás slaví se svatební hostina — tváře jsou rozpáleny, oči se lesknou, hovor jako zpěv a stále, stále prochvíván zvonivým smíchem. Sami jsme plni nejslastnějšího klidu, tiši a šťastni. Soulad ve všem všude, nebe i moře, příroda i lidé opojují veškeré smysly naše stejně. Je to obrovská, kouzelná duha, neschází v ní ani jediná barva. Pochopujete, co je harmonie? —

Nevěsta a družička odloučily se od společnosti a procházejí se sadem k moři. Každou chvíli se objímají.

„Jak jsi hodna, Catterino!“

„Jak jsi šťastna, Marie!“

„Však budeš také!“

Catterina kloní přemýšlivě hlavu.

„Řekni mně, což ten Salvatore pořád ještě nemluví o lásce s tebou? Rád tě má, šíleně rád!“

„Má — má!“ a Catterina si hluboce vzdychla. „Ale nemluví! Je stále u nás, nadchází mně na všech cestách. Hledí na mne tak žárně — často se mně zdá, že již chce promluvit o lásce, ale hlas se mu zajikne a on se zas odmlčí, a tak bolestně!“

Vzduchem se zachvěly zvuky mandoliny. „Innocente!“ „L'improvisatore!“ pokřikují děvčata a běží nazpět k ostatním svatebčanům.

„Tak dlouho nepřicházíš,“ kárá nevěsta a podává Innocentovi ruku. „Ale teď nám ihned něco zazpíváš, ano?“

„Nějakou hodně pěknou improvisaci!“ volají kolem. „A o čem chcete?“

„O lásce — o čempak jiném?“ volá veselý ženich, jehož prsa jsou pokryta samou kytkou.

„O čemkoli, jen ne děvčata zlobit, ne?“ prosí zas Maria.

„Tedy ne!“ přikyvuje s úsměvem mladý improvisátor. Brk přejeđe kovovými strunami, několik jen akordů a Innocente zpívá pěkným basovým hlasem:

„Kdy děvče zemře mladistvé,
dřív než má blaha z lásky své,
dřív nežli mohla v objetí
se státi muže obětí,
že nemá v hrobě pokoje,
toť přece vůbec známo je!

Ven musí z hrobu k půlnoci,
a hochu není pomoci,
ret jeho vadne, uvadne,
krev jeho chladne, vychladne —
a čímž vrahům peklo je,
to také vůbec známo je!

Ach je-li někde některá,
jíž v srdci ke mně láska hrá,
a dbá-li svého spasení,
ať nelení — ať nelení!
já — třeba stal se obětí —
jsem doma od dvou do třetí!“

Trochu frivolní píseň, ale tu vlastnost musí v Italii mít, chce-li sloužit společnosti veselé. Mužští tleskají,

ženské se smějí, nejvíc se směje boubelatý pan farář. Po každé sloce zavdal sobě pan farář sklenici ischiánského. Jen Salvatore, hoch štíhlý jako mladá pinie, zůstává stejně klidný. Sedí naproti Catterině a nespustí s ní zraku.

„Ale přece jsi zlobil!“ žertuje Maria. „Já myslila, že budeš zpívat o něčem, co se jako stalo — baladu nějakou!“

„Těžko si vymyslet něco, co se jako stalo! — Tvoje svatba stala se doopravdy, mám zpívat o ní?“

„A kdy se stane vaše, signore Innocente?“ ptá se farář.

„Nemám nevěsty — ženit se je tak těžká věc!“

„Ne těžší než improvisace!“

„Je konečně pravda,“ souhlasí náhle Innocente a zrak jeho přelítl společností. „Krásná Catterina zde bydlí ve vašem farním okršlku?“

„Vždyť víte! Sám jsem Catterinu co kaplan křtil!“

„Ženichu Gennaro a příteli Salvatore, vás zaprošuju co svědky.“

„A k čemu?“ táže se posléz jmenovaný jakoby ze sna probuzen.

„Nu, k svému sňatku, který si odbudu hned teď a hned zde!“

Innocente vstává a nutí Catterinu, aby také vstala. Catterina se smíchem je mu po vůli.

„Vyjadřuju se zde před vámi, pane faráři, a před svědky, že sobě беру Catterinu z lásky upřímné, že jí budu věrným a milujícím manželem až do smrti!“ Jeho tvář je opravdova, hlas se chvěje lehkým pohnutím.

„Catterino, berete si mne dobrovolně?“

„Dobrovolně!“ praví Catterina s opravdovostí vynucenou.

„Tak, a teď jsi před bohem i před lidmi mojí ženou — zlatá, čarovná Catterino!“ jubiluje Innocente. Oko jeho září, hlas se mu teď chvěje pohnutím zjevným.

„Jsi moje, Catterino, obejmi mne!“

Catterina ustrnulá ustupuje zpět.

„Tak dlouho jsem tě již miloval tajně,“ mluví Inno-

cente ohnivě dál, „chtěl jsem o tebe požádat, až si dům dostavím — ale ať žije nejlepší má improvisace, vždyť vím, Catterino, že mne dávno již miluješ!“

Catterina rozhlíží se tázavě kolem. Rozpaky její se patrnou opravdovostí improvisatorovou množí, ráda by se mu pousmála, ale úsměv ihned tuhne. Společnost celá je máhle rovněž rozpačita a mlčí.

„Odpověz — mluv, Catterino!“ volá Innocente již náruživě.

„Zbláznil jsi se?“ táže se ještě žertovně Gennaro.

Salvatore však stojí za stolem najednou vzpřímen jako svíčka, tvář jeho je bledá, oko upjaté jakoby hřebem na Innocenta.

Innocente si přejel rukou čelo.

„A tak — vy myslíte, že je to žert?! Ne, s nejsvětějším svým citem a se štěstím svého života nežertuju! Zptejte se jen pana faráře, že je náš sňatek platen! Církevní obřady odbudem si kdykoli — ale mluvte přec, pane faráři!“

Farář již dlouho se díval na scénu rozpačitě jako ostatní.

„Nu žert je to — což jiného?“

„Aj! pan farář při víně zapomněl na svůj úřad a svou hodnost!“ praví Innocente chladně a jizlivě. „Já a Catterina jsme oba katolického náboženství, nejsme příbuzni spolu a řekli jsme oba, že se berem dobrovolně. Řekli jsme si to před svědky a před vámi, farářem příslušným — není pražádné překážky víc! ‚Illicitum, sed validum‘ — nezákonné, ale platné, říkáte takovému sňatku vy kněží, pane faráři — už to nevíte, co?“

Salvatorův vyděšený zrak je nyní upřen na faráře. Farář si stírá pot, kývá rozpačitě hlavou, pak se najednou usměje: „Nu co škodí — vždyť se mají rádi — illicitum, sed validum!“

„Validum!“ zavýsknul Innocente a sáhá po třesoucí se Catterině. Ale v tomtéž okamžiku prasknul stůl pod silným šloupnutím — Salvatore zařval, dýka se zableskla ve výši — avšak již se rozšvihnul také Inno-

cente, dýka je sražena, a zároveň již chytil Innocente pevnou svou rukou Salvatora za krk, sklonil mu šíj a — políbil ho tak vřele na rty, že bylo mlasknutí slyšet přes celou zděšenou společnost.

„Osle! Jako nakladač v přístavě musí člověk s ním pracovat, než ho dostane k tomu, aby se vyjádřil dívce, bez níž by se přec jen zbláznil!“

Svatebčané náhle všichni mění barvu. Po chvíli je ticho. Salvator zčervenál jako ranními červánky. Caterina se chvěje, zrak její je pln slz, ale přece bloudí tázavě mezi Salvatorem, Innocentem a farářem.

„Scházelo svolení rodičů, předepsané ohlášky a jiné ještě důležitosti,“ směje se Innocente, „pan farář je potopil v ischiánském! — Teď ale už toho mám dost — Salvatore, klekni!“

Zahýbám zrovna z náměstí Colonna do strady del Corso, když se kmitla kolem mne. Má sice černý šlojír místo kloboučku složený přes hlavu a hluboko stažený přes oči, a dlouhá aksamitová mantila zdá se být maminčina — ale je to, je, švitorná dceruška našeho hostinského! Honem dva tři delší kroky — „Signorina Costanza?“

„Ah —“ leká se děvčátko, ale neleká se mnoho, jen tak jako dítě, když se mu nepovede nějaké čtveráctví.

„Odkud, prosím?“

„Od sv. Eustachia.“

„Tak, tak, tam teď budete bydlet, vypravovali jste to včera!“ Costanza se trochu začervenává a zrak její je již zase na zemi. Hezké, příjemné stvořeníčko! Svižný vzrůst, prostřední velikost, pleť smědá a zdravá, vlas jak černý hedváb a oko — brzy bych byl napsal „samý černý med“. A jak je naivně vesela a přítulna! Jsme teprv několik dní bytem a stravou u jejího otce, ale s Costanzou už kamarád a kamarádka, vzdor tomu, že je nevěstou. Její ženich, sochař Luca — nikdo prý neumí vytvořit takové „gladiátory“ jako on — je rovněž dobrý a přítulný. Když večer sedáme s nimi v malé zahrádce plné citrýnů, je rozkoš podívat se na jejich skotačení. A tu nám povědí všechno, jak se mají rádi, že otec přes dva měsíce nechtěl a že budou bydlet v čtvrti sv. Evstacha.

„Tedy šestého je svatba?“

„O ne! Sedmého! Vždyť je šestého nešťastný den!“

„Opravdu?“

„Nu ovšem! 1., 5. a 6. července, ten měsíc má jen tři nešťastné dny — u vás ne?“

„Nevím to dobře, signorino. Je jich mnoho do roka?“
„Ne, jen čtyřicet!“
„Jen? A který je nejnešťastnější?“
„Nu přece první duben!“
„Tak, tak — ale proč?“
„Svatá madono, cožpak nevíte, kdy Jidáš zradil Pána Ježíše?“

„Věru, už jsem zapomněl, že to bylo zrovna 1. dubna.“
Přitom pořád držela pravou ruku pod mantilou a levá šermovala ve vzduchu.

„Signorina něco schovává!“
Costanza mlčí.

„Něco pěkného?“
„Kropenku,“ praví tónem vážným.
„Aha, novou do nového bytu.“

„O ta tam už visí! Ale vypůjčila jsem si starou kropenku od matky, když byla matka s otcem tak šťastna, a vykropila jsem si teď svěcenou vodou náš byt. Luca je ošklivý, nechtěl, abych zavěsila krucifix v jeho pokoji, že prý líp s ním do kuchyně, a tam jej chudák zavěsil sám — ten je hodný, že? Také děvečce jsem vykropila nový kufr, aby se jí množilo. Mám děvečku z hor, ale ta je divná, ona se vám tam bojí sama!“

„Vy byste se jistě nebála.“
„Já — já jsem ještě bojácnější, hned bych utekla.“
„Ani se nechci ptát, jak se na svatbu těšíte!“
„Ach já se bojím! Tak, abyste věděl, bydlel jednou u nás jistý signor Miccio,* student — já jsem se vždycky dívala jinam, když jsem ho oslovila jmenem; byla jsem vždy v rozpacích. Ten udělal špatně zkoušku, chtěl se zavraždit a já mu řekla, aby toho nedělal. Od té doby mne nazýval jen ‚andělem strážcem‘ a chtěl si mne vzít. Prohlásil se teď, že zabije buď Lucu nebo mne!“

Zachvěla se a zastavila. Na domě visel obraz kříže, kolem něho květiny a lampičky. Costanza se křížovala

* miccio = osel.

a tloukla do prsou. „Bože, povstaň a nepřátelé budou rozptýleni,“ šeptala, „a ti všichni, kteří ho nenávidí, musí utéci před jeho obličejem! — Luca se zlobí, ale já za to nemohu, vidíte?“ dodala zas nahlas.

„Nebojte se praničeho, Costanzo!“

„Matka má staré malé modlitbičky, jsou stolety, a ty si schováš do kapsy, až půjdem k sňatku. A z prvních peněz, které mně Luca dá, dám nejdřív na mši a na svíčku.“

„Učiníte dobře — vy budete zajisté velmi šťastna!“

„O ano, signore, budu! Když jsem dnes ráno vešla do kostela svatého Augustina — obětovala jsem tam madoně stříbrné srdce, když otec ještě nechtěl — svítilo slunce zrovna na mé srdce a to se lesklo jako démant — až oheň sálal a záře byla kolem!“

Poskočila si a veběhla do domu. Byliť jsme došli.

Stál jsem venku a bylo mně, jako bych se byl zahleděl do otevřeného, pro mne nepřístupného nebe. Brzy bych se byl zapomněl a pronesl požehnání. Ostatně — bůh tě zachovej, děvčátko!

Byl utěšený podvečer parného dne. Gondole projela jedním z oblouků obrovského viaduktu železničního a zatočila se do širokého kanálu Giudecca. Kolem bylo klidno na lodích i po březích.

„Založ vesla, Fraňo, větrík nás prohoupá, máme čas.“

Fraňo založil, podepřel lokty o kolena a vložil hlavu do dlaní.

Obrovský, krásný chlapík! Opálená nahá prsa jako skála, vyhrnuté ruce a lýtka samý železný sval. Hádal jsem mu tak třicítku. Když jsem se byl po prvé podél Piazzetty procházel, zaslechl jsem od něho jihoslovanskou kletbu, jíž odpověděl nějakému svému soudruhu. Ihned jsem si ho najal a dnes již byl pátý den se mnou pospolu.

Fraňo byl člověk mlčelivý, se snivým, nevýslovně smutným výrazem v temném oku. Snad proto na něho pokřikovali gondoliéři: „Pazzo“ — Blázne! Z počátku zvěděl jsem od něho toliko, že je Istrián a že pochází z Quieta či Mirny. Teprv včera promluvil o několik slov víc. Žádal mne za půjčku 12 franků pro nemocnou matku. Přijal je bez poděkování, jen hlavou kývnul.

Větrík hnál gondoli pomalu kanálem dolů. Náhle Fraňo zabručel.

„Co povídáte, Fraňo?“

„Matka měla včera radost,“ pravil hlasitěji, ale nezdvihl obličeje.

„Je jí líp?“

Fraňo zdvihl teď pomalu hlavu a v očích se mu smutně třpytila rouška slz. „I už čekají na ni červi! Činži

jsme včera zaplatili a za několik dní snad se nebohá přestěhuje k sv. Christoforu.“ * —

„Jste dnes bled, Fraňo,“ pravím zase.

„Jsem. — Musím zase za Lido dnes v noci.“

„Za Lido? S nějakou lodí?“

„I me, se svou gondolou tam jezdívám, když — je mně teskno.“

„Ale za Lidem bije už širé Jaderské moře — není možno s gondolou.“

„Je možno, když se člověku nemůže nic stát.“

Fraňo byl patrně dnes měkký a důvěrný.

„Měl jste as málo štěstí v životě, brachu?“

„Tvrdý jazyk jsem měl, gospodine! A tím nepochodíš u žen ani u pánů! — Tvrdý jazyk, gospodine, a ostrý nůž. Odvezli mne na tři leta do Koparu — nic jsem neučinil špatného, věru nic — jen možem jsem zasáhl chlapa, který mně chtěl odloudit milou.“ Odmlčel se.

„A když jste přišel z Koparu?“

„Ano — pak se to stalo! — Vracel jsem se pln nadějí. Ráno mne přivezli parníkem a propustili — ráno jsem byl vesel a večer jsem plakal. Co žebráka byli mého otce několik dní předtím pohřbili, a matka mé milé zapověděla dceři, aby vícekrát se mnou nemluvila, s kriminálníkem. Sic že ji prokleje. Holka mne milovala, objímala, jak spatřila — strašná, hrůzná kletba ji vyhnala z domu“ — a Fraňo skryl obličej zase do dlaní.

Ani jsem nezašeptnul.

„Víte, gospodine, co u nás kletba matky platí?“ pokračoval nezdvihnuv hlavu. — „Byla to divoká noc. Bóra skákala po zemi a po vodě, že nebylo vidět na dva kroky, a vyla jako vlk. Mou houni mi odnesla, nevěděl jsem ani jak. Moře bylo bledé jako smrt a tančilo a skákalo po skále až k našim mohoum. Plakali jsme, objímali se úzkostlivě, jako bychom se loučit měli — a přec jsme chtěli zůstat věčně pospolu. — Náhle se ode

* Ostrov se hřbitovem.

mne odtrhla — já zařval — ale nebohá už byla vykonala skok. — Skočil jsem za ní, abych ji zachránil, nebo s ní zašel — a ráno mne našli na břehu, s rozbitou lebkou, ale živého. Ona zahynula — ano, kdo je kletbou stížen, nevyplave z bouře, jeť kletba těžší než kámen!“ —

„A vy jste se pak z Quieta vystěhoval i s matkou?“ Pokračoval, jako by mne neslyšel.

„Co jsem se jí nahledal! Pořád se mně zdálo, že ji vidím na dně mořském, bíle oděnou, s věncem na hlavě a hořící svíčky kolem ní. Hledal jsem ten přelud, potápěl se stokrát denně, od té doby mám studené ruce — sáhněte, gospodine, už se mně nezahřejou!“

Sáhl jsem po natažené jeho ruce. Byla zimničně rozpálena.

„A nemohu umřít — rád bych umřel, nemohu žít — rád bych žil, ale bez vzpomínek. — Ona přichází i sem za mnou, přes moře. A já už to vím, kdy přichází; je mně ouzko, jako dnes, a musím ven k Lidu. Jak vyjedu kolem Lida, už je má milá přede mnou. Sedí v barce, jen napolo vidím její tvář, ale je smutná jako já. Pomalu jede přede mnou, a přec ji nemohu dohonit, třeba vesloval do potu. Volám na ni, prosím úpěnlivě: ‚Vrať mně lásku a věrnost mou!‘ — ale neodpovídá.“

Oba jsme se náhle zatřáslí. Cizí gondole, vyjíždějící z pobočního kanálu, vrazila nám zrovna do boku a železná její forchetta vznášela se nad námi.

„Maledetto pazzo!“ zahučel hlas.

Fraňo vyskočil. Okem šlehl blesk nevýslovné zášti, ruka jela po noži v pasu — ale jen okamžik a již prsty držely zas škapulíř na prsou, a Fraňo chytil nato forchettu a již tančila a kývala se cizí gondole od nás na několik sáhů, div že z ní veslař nevypadnul.

Fraňo usednul zase zcela klidně a dodal hlasem svým smutným: „Cožpak je do lásky přílišné!“

V malé jedné vinárně poblíž vídeňského divadla Korutanského bývalo veselo den co den, dnes ale smích a křik plnil celou uličku. Scházeli se tu choristé a choristky dvorské opery, členové orchestru, sami lidé prostí vši starosti už proto, že by připustivše si starost první, byli museli jich pak připustit až příliš mnoho. Lidé tím ohnivěji se ženoucí do života, čím méně slasti jim život poskytoval.

I starý, šedivý Beneš, obyčejně mrzutý a málomluvný, dnes byl jakoby vyměněn, pil, mluvil, pil a mluvil zas. Tvář jeho výrazuplná byla již ruda a pokryta stálým úsměvem. Plášťík jeho historický, v zimě v letě stejný, visel za ním na hřebíku, ale stařec cítil oheň z vína a svlékl se sebe také již vestu. Žádnému nebylo nápadno, že pod první vestou z těžké látky objevila se druhá vesta těžká, znalí celého Beneše a všechny zvláštnosti jeho.

Beneš byl už nějakých čtyřicet let korepetitorem operním. Širší umělecké kruhy znaly ho co výtečného „čtenáře partitur“, užší co šťastného skladatele milých drobných písní, všichni co hotového dobráka, trochu sic mrzutého, ale vždy ústupného. Proto také jen lehkomyslnějším v společnosti byla dnešní živost jeho nenápadna, jiní tušili, že je spíš nějakým plášťíkem, že Beneš stále mluví, aby něco přehlušil, a mnoho pije, aby mnoho spláknul. Mlčeli ale a byli také veseli.

„Aha — náš Lvíček! Vždyť jsem si myslel, že dnes ještě přijde!“ volal Beneš na nově příchozího. Mladý to muž živých pohybů, veselé tváře a chytrého pohledu. Ochotně mu upravili místo.

„Lvíček je lev,“ ozval se kdosi z pozadí. „Tatínku Beneši, slyšel jste Lva dnes v kostele?“

„Vy mne ho budete učit znát!“ vypnul se Beneš a druhá vesta letěla s těla. Pod druhou objevila se třetí. „Vy mně řeknete, kdo zač stojí, kdybyste mlčel! Ze Lva bude druhý Ronconi — Ronconi byl také tak malý, a hlas jako hromová flétna. Vy jste toho tak slyšeli v životě! Řeknu-li já, že z někoho něco bude, také bude! Tomuhle žáběti také pořád předpovídám, ta bude veselá a slavná jako — jako Sontagova.“ Jmeno toto překlouzlo mu jen jakoby náhodou přes rty.

„Co říká tatínek Beneš?“ tázalo se vedle něho sedící hezounké, veselé děvče po německu.

„I nic, žábo,“ a pohládl ji po vlasech. „Co nového ze Zlonic, Lvíčku?“

„Nic, už dávno nic! Ale, hrome — tatínek má dnes novou kravatu!“ Beneš rozmarně vypnul bradu hodně vysoko a natáhl nohy. „A vyleštěné boty má také — tatínek dnes něco slaví!“

Beneš se trochu zakabonil. „Nelísej se pořád ke mně, Pavlo,“ obrátil se zas k děvčeti.

„Lukova bere na tatínka!“ volali kolem.

„Tatínku, nemáš nějaké nové písničky pro mne?“ lichotila se mladá choristka, pozdější slavná primadona.

Beneš se na ni zadíval. „Hezká jsi — ale takové oči přece nemáš! — Nu to je jedno, bude něco z tebe, ale jen z tebe a tuhle ze Lvíčka, z ostatních tady nebude ze všech nic!“

„Oho — kdo to může vědět!“ rozzlobil se mladý houslista naproti. „Vy jste měl také talent, tatínku, nu a —“ Nedomluvil.

„Nu a co? Co mohlo být z korepetitora než korepetitor? Byl jsem jím v Praze a jsem jím ve Vídni.“

„Ale kdybyste byl v Praze dostudoval!“

„Ano — kdyby! Kdybych byl za Sontagovic Jindřiškou neutek do Vídně!“

„Byla asi krásna, jak?“

„Já to ani tak dobře nevím,“ vyhrknul Beneš s leh-

kostí patrně vynucenou. „Byla nebyla! Když jsem ji v pražské společnosti náhodou a po prvé doprovázel na pianě a ona se na mne zadívala, bylo po všem. Bože, ty její modré oči! Za těmi bych byl šel dál než do Vídně!“

Nikdo mu nekladl otázku, Beneš se ale přece neodmlčel. Jako by ho bylo cos nutilo, aby žertovně a hladce mluvil o záležitosti té dál. — „Ani to mně nevadilo, že také jiní přišli kvůli ní sem — mladý hulán na příklad — věděl jsem, že je andělsky dobrá, bože, ty oči, tak měkké, tak nebeské! Proč bych to teď už neřek, co na tom, byl jsem zamilován jako blázen a jednal jsem jako blázen, mlčel jsem. Sama mne vyhojila. Náhle zmizela — povídá se, kvůli útokům jistých dvorských kruhů na její ctnost — a mně nechala napsaná slova: ‚Děkuju Vám vřele za Vaše služby a přijměte přiložené tři stovky co odměnu za mamáhavé korepetice.‘ Nu tak tedy, teď jsem věděl, čím jsem jí byl, že korepetitorem! Ale měl jsem po prvé ve svém životě tři stovky a —“ Chtěl něco říci žertovného, náhle se však zamlčel. Celé tělo jeho se zachvělo, jako by jím byl zalomcoval mráz. Tvář byla náhle ztrnulá, oko upjato do podlahy, ústa zůstala pootevřena. Ruce sepjaté chvěly se křečovitě.

„A kdy umřela tou mexikánskou cholerou — není tomu ani tak mnoho let?“ tázal se blízký soused, snad jen aby řeč posunul dál.

„11. června 1854,“ odpověděl Beneš hlasem mrtvým.

„Jedenáctého — vždyť dnes máme právě —“

Benešova hlava sklesla na sepjaté ruce. Kolem nastalo náhle ticho, nikdo víc nepromluvil. Trapné ticho, rušené jen starcovým hlasitým, nevýslovně bolestným lkáním.

Dlouho trval starcův pláč, nikdo ani nezašeptnul.

Náhle štkání ustálo, stařec se zdvihl a zastřel si dlaní oči.

„Dobrou noc!“ pravil skoro šeptem a potácel se ke dveřům.

